Regeringskansliet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över förslag om ändring i plan- och bygglagen (PBL, 2010:900) enligt Konkurrensverkets förslag från rapport 2026:4

Er beteckning: LI2026/00742

Sammanfattning

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om en ny lydelse av 3 kap. 5 § första stycket PBL innebärande att en ny punkt 8, enligt vilken det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att tillgodose intresset av en effektiv konkurrens, särskilt inom dagligvaruhandel. Skälen för detta är dels att regleringen anses överflödig eftersom effektiv konkurrens redan omfattas av gällande reglering, dels att översiktsplaneringens detaljeringsnivå enligt Länsstyrelsen inte är lämpad för att lösa de aktuella konkurrensproblemen.

Förslag om ändring av 3 kap. PBL

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om en ny lydelse av 3 kap. 5 § första stycket PBL innebärande att en ny punkt 8, enligt vilken det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att tillgodose intresset av en effektiv konkurrens, särskilt inom dagligvaruhandel.

Redan idag framgår av 2 kap. PBL att kommunen ska främja en god ekonomisk tillväxt och en effektiv konkurrens. Det innebär att kommunen med sin fysiska planering inte får låsa upp marknaden för bara en aktör, till exempel genom att bara tillåta en specifik typ av livsmedelsbutik i ett område. Kommunen ska vara opartisk och inte använda planmonopolet för att skydda befintliga lokala företag från konkurrens utifrån. Det ska vara enkelt för nya företag att ta sig in på marknaden. Att föra in skrivningen om att det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen avser att tillgodose intresset av en effektiv konkurrens, särskilt inom dagligvaruhandel är därför överflödigt.

Eftersom översiktsplanen ska visa grunddragen för hur mark- och vattenområden ska användas i hela kommunen, anges handel främst genom politiska strategier i text kombinerat med övergripande markanvändningskategorier på en karta.[1] I en översiktsplan är dock inte karta och text på en detaljeringsnivå som skulle kunna lösa konkurrensproblem inom dagligvaruhandeln. Länsstyrelsen menar därför också att föreslagen lagändring inte bara är överflödig utan också missar målet om en stärkt konkurrens i dagligvaruhandeln.

Med detta sagt finns det behov av att kommunerna i sin planering arbetar mer med att främja en god ekonomisk tillväxt och en effektiv konkurrens, men det kan kommunen göra utan föreslagen ändring av 3 kap. PBL. Om PBL på något sätt behöver ändras för att främja en god ekonomisk tillväxt och en effektiv konkurrens bör det grundas på bredare övervägande om mål och medel. Det yttersta syftet ska vara att främja en livskraftig lokal ekonomi och invånarnas tillgång till kommersiell service.[2] En fungerande dagligvaruhandel är en avgörande förutsättning för Sveriges totalförsvar och livsmedelsförsörjning.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av avdelningschefen Sandra Brantebäck med kulturgeografen Torbjörn Sahl som föredragande. I handläggningen har också länsarkitekten och funktionschefen Andreas Lidholm och Mikael Cullberg, strateg inom regional utveckling, deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till:

li.jl@regeringskansliet.se

[1] T.ex. som blandad stadsbebyggelse, centrumändamål eller verksamheter.
[2] Tillgången till kommersiell service hänger också samman med tillgången på offentlig service.